

RANUA - SIMO Rahaselkä tuulipuiston ja sen sähkönsiirtolinjojen arkeologinen inventointi 2025

**Jesse Keskinen
Ville Hemminki**

Tilaaaja: Sitowise Oy

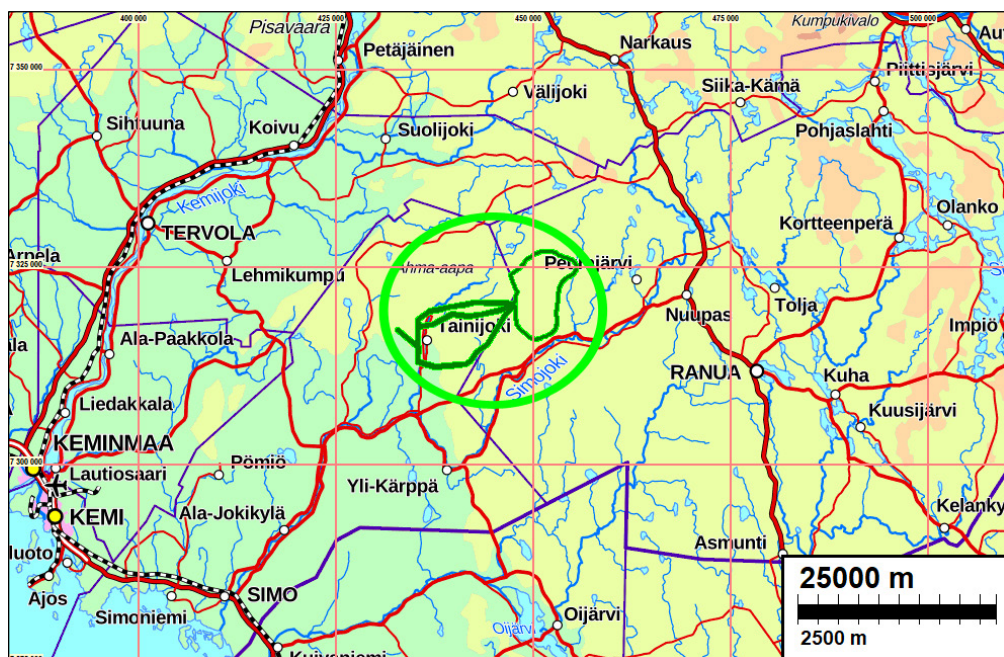
Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Inventointi	4
Lähteet	7
Kuvia	8

Kansikuva: Metsämaisemaa tutkimusalueen pohjoisosasta, Haarasuon pohjoispuolelta.

Perustiedot

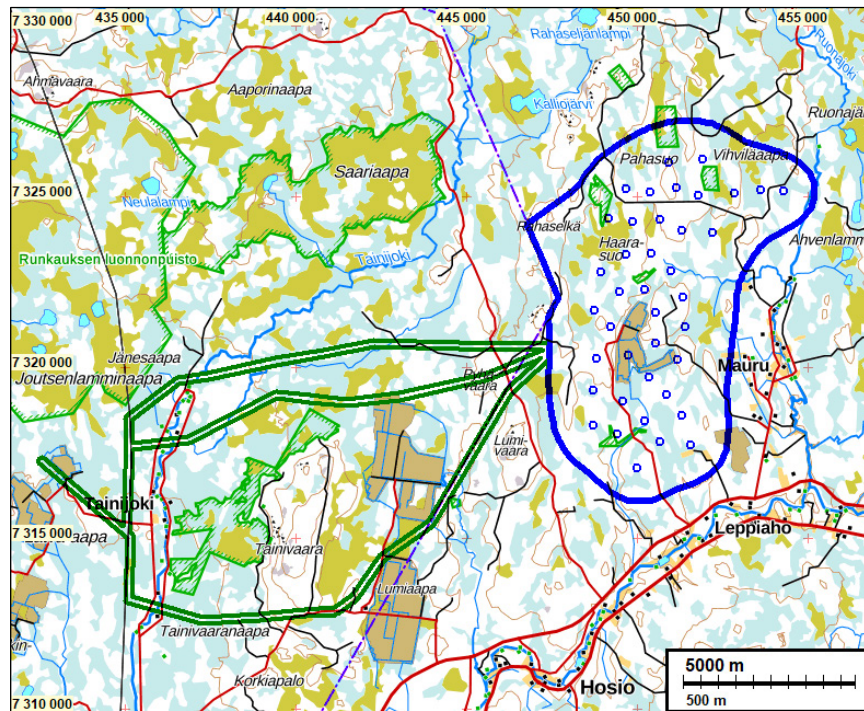
- Alue:** Tuulivoimapuistoalue n. 42 km² ja siihen liittyvät vaihtoehtoiset sähkönsiirtolinjat, kaikkiaan n. 50 km, 200 m leveinä käytävinä.
- Tarkoitus:** Selvittää alueen kiinteät muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset jäännökset.
- Maastotyö:** Heinäkuussa 2025
- Tilaaja:** Sitowise Oy
- Tekijät:** Jesse Keskinen ja Ville Hemminki.
- Tulokset** Hankealueella ei ole ennestään tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavia arkeologisia kohteita, eikä tässä tutkimuksessa löytynyt uusia. Tuulipuiston hankealueella ei siis ole kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita.

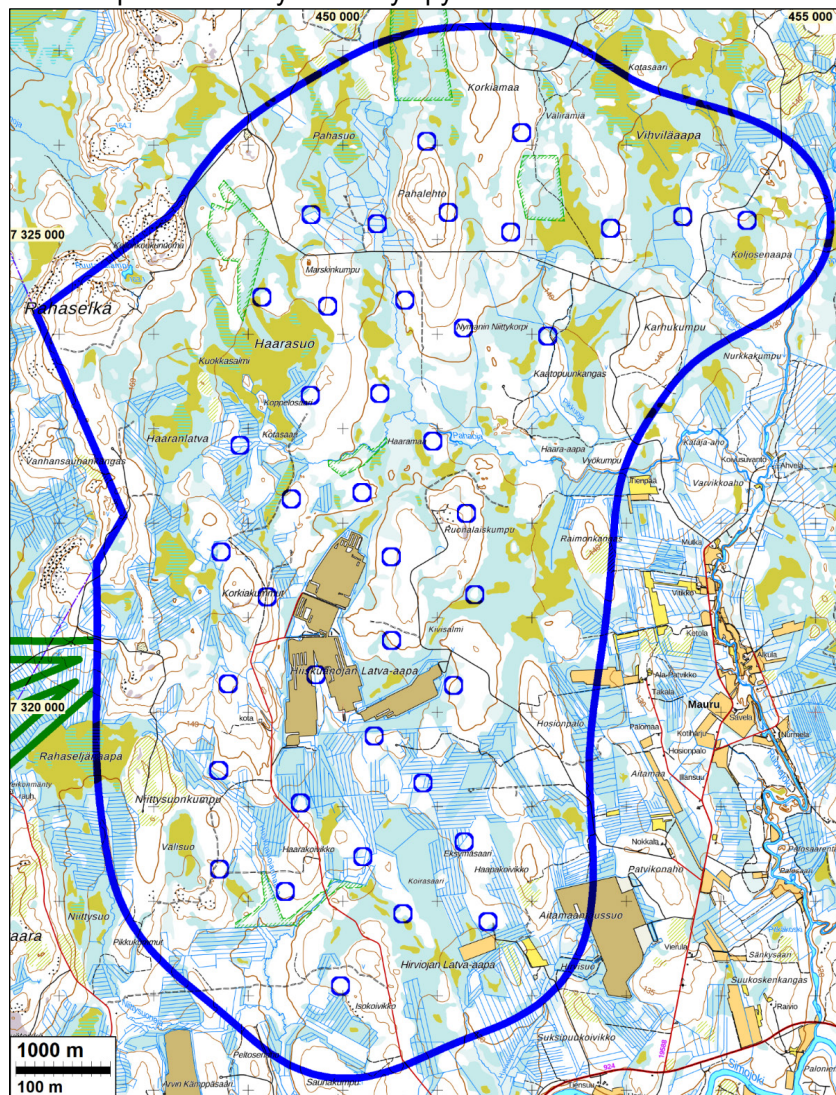
Tutkimusalue on tumman vihreällä, vihreän ympyrän sisäpuolella.

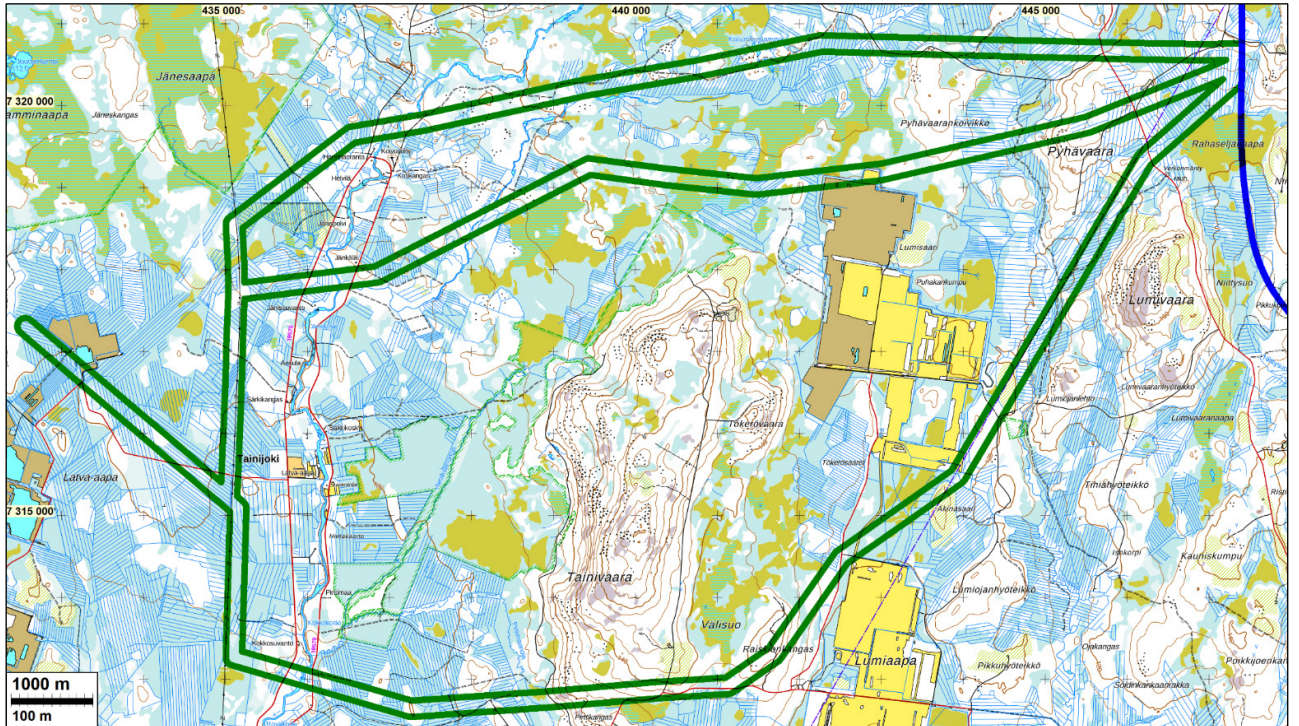
Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa, ellei toisin mainittu. Maasto- ja peruskartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 7/2025. Nämä, sekä lidaraineiston visualisoinnit ovat em. koordinaatiston pohjois-eteläsuunnassa 0°/360°, eli koordinaatiston karttapohjoinen on kartassa ylhäällä. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 7/2025. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ja muu materiaali sekä raportin masterdokumentti ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikrolahti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopioilla (kaikki fyysisesti Suomessa, eri paikoissa). Kuvaajat: Jesse Keskinen ja Ville Hemminki.

Yleiskartat

Voimajohtolinjojen linjakäytävät merkitty vihreällä viivalla ja tuotantoalue rajattu sinisellä viivalla. Voimalapaikat merkitty sinisillä ympyröillä. Alla Tuotantoalue.

Sähkönsiirtolinjavaihtoehdot. Tutkitut linjakäytävät vihreällä.

Inventointi

Ranuan länsiosaan Rahaselän ja Lumivaaran välille suunnitellaan tuulipuistoa ja siihen liittyviä sähkönsiirtolinjoja. Tuulipuiston tuotantoalue on pinta-alaltaan n. 42 km² ja suunnitellut linjavaihtoehdot ovat yhteispituudeltaan n. 50 km. Hankkeen tuotantoalue on Ranuan puolella ja sähkönsiirtolinjojen vaihtoehtoiset reitit ovat lähes kokonaan Simon puolella.

Hankkeen YVA- ja kaavakonsultti Sitowise Oy tilasi tuulivoimapuiston ja sen vaihtoehtoisten sähkönsiirtolinjojen arkeologisen inventoinnin Mikrolitti Oy:ltä. Jesse Keskinen ja Ville Hemminki tekivät inventoinnin maastotyöt heinäkuussa 2025 tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

Tuulipuiston ja linjojen alueella ei ole tiettävästi tehty aikaisemmin arkeologisia tutkimuksia. Poikkeuksena on linjavaihtoehtojen länsipään alueelle ulottunut Simon Lyypäkin tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi v. 2021. (Schulz 2021).

Tutkimusalueelta ei tunneta entuudestaan kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muitakaan arkeologisia suojelukohteita. Tuotantoaluetta lähimmät tunnetut arkeologiset kohteet ovat kivikautinen asuinpaikka Tervolan Konttijärvi, 8 km pohjoiseen tuotantoalueesta ja n 5 km suunniteltujen linjaosuuksien länsipuolella tervahauta Simo Lamminaho. Linjavaihtoehtojen välisellä alueella ei ole tunnettuja kohteita.

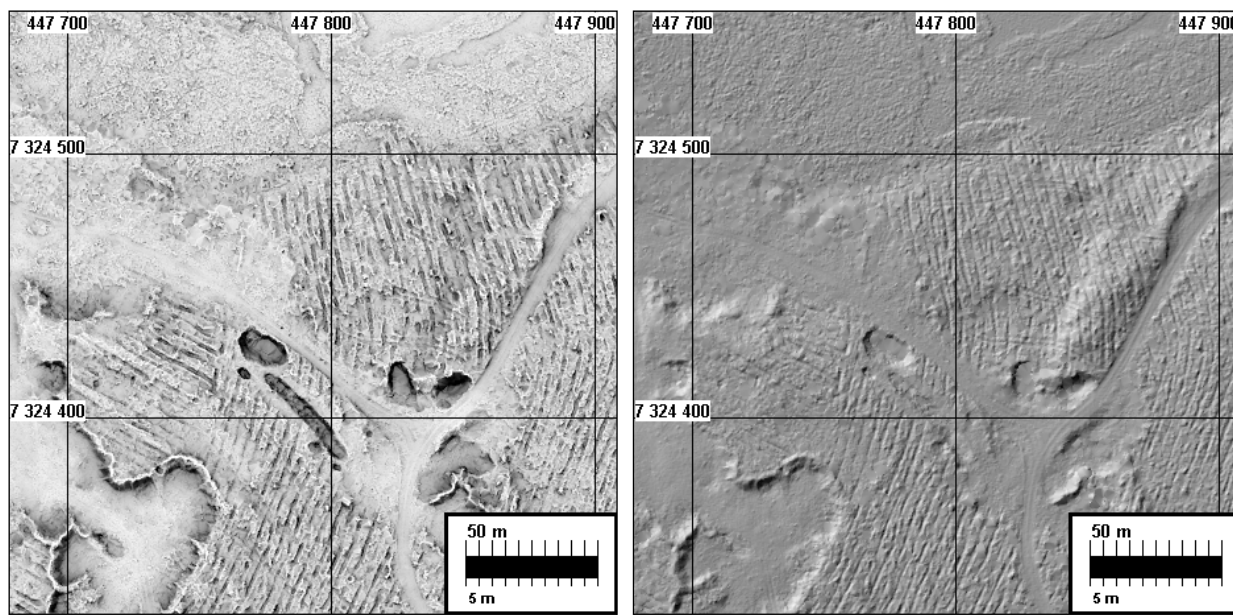
Tuotantoalue sijoittuu 120–165 mpy. korkeusvälille, mikä vastaa muinaisen Itämeren Ancylusjärvivaiheen ja Litorinamerivaiheen alun korkeustasoja aikavälillä noin 8200–6700 eaa. Linjat sijoittuvat 95–150 mpy. korkeusvälille, joille muinainen Itämeri ulottui n. 7600–5900 eaa. Tutkimusalue sijaitsee siten suureksi osaksi muinaisen Itämeren mesoliittisen kivikauden korkeustasoilla, joten alueella voi sen korkeustasojen puolesta sijaita kivikautisia rantasidonnaisia asuinpaikkoja. Lisäksi tuotantoalueella ja sähkönsiirtolinjoilla voi olla erilaisia historiallisen ajan pyyntiin ja elinkeinoin liittyviä jäännöksiä.

Tuotantoalue ja linjavaihtoehdot ovat pääosin valtionmaata, tuotantoalueen itäosa kuuluu osittain Ranuan Ylimaan kylään.

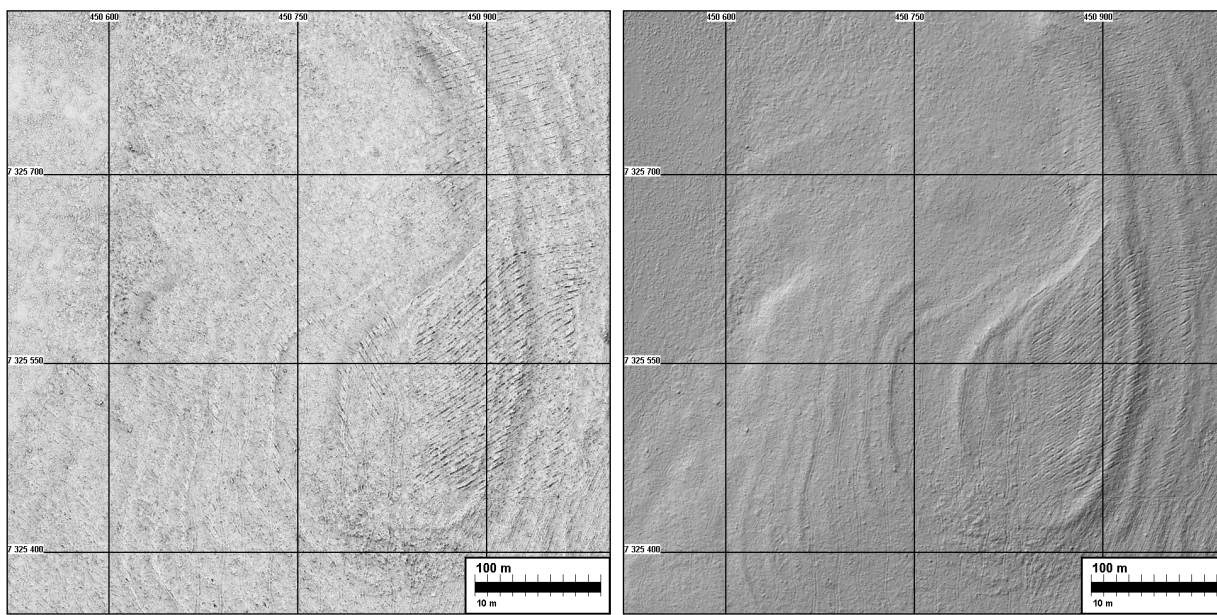
Tuotantoalue on suureksi osaksi suota ja tasaista suometsää, joka ei ole maastona arkeologisesti kiinnostavaa. Sähkönsiirtolinjavaihtoehdot kulkevat pääosin soilla. Länsipäässä suunnitellut linjavaihtoehdot ylittävät Simojen sivujoen, Tainijoen. Hankealueella ei ole muita vesistöjä eikä pientä vesiä.

Valmisteluvaiheessa etsittiin aluetta kuvaavia vanhoja karttoja, joita osoittautui löytyvän hyvin rajallisesti, ehkä siksi, että tuotantoalue alue on ollut aina historiallisella ajalla ja edelleenkin asutonta takamaata, vähäisen ja ilmeisen myöhäisen asutuksen sijoittuessa linjojen alueella Tainijoen varsille. Isojakokarttoja tai pitäjänkarttoja tuotantoalueesta ei löytynyt. Tainijoen rantamia kuvaava, 1895 ja 1904 laaditun isojakokartan kopio vuodelta 1931 ulottuu osittain sähkönsiirtolinjoille mutta linjojen kohdille kartalle ei sijoitu asutusta tai muita nyt mahdollisesti arkeologisesti kiinnostavia merkintöjä. Varhaisin peruskartta alueesta on vuodelta 1993. Peruskartasta tarkasteltiin mm. mahdollisia kylien (ja valtionmaiden) rajapisteitä, sekä paikannimistöä, joka voisi viitata muinaisjäännöksiin.

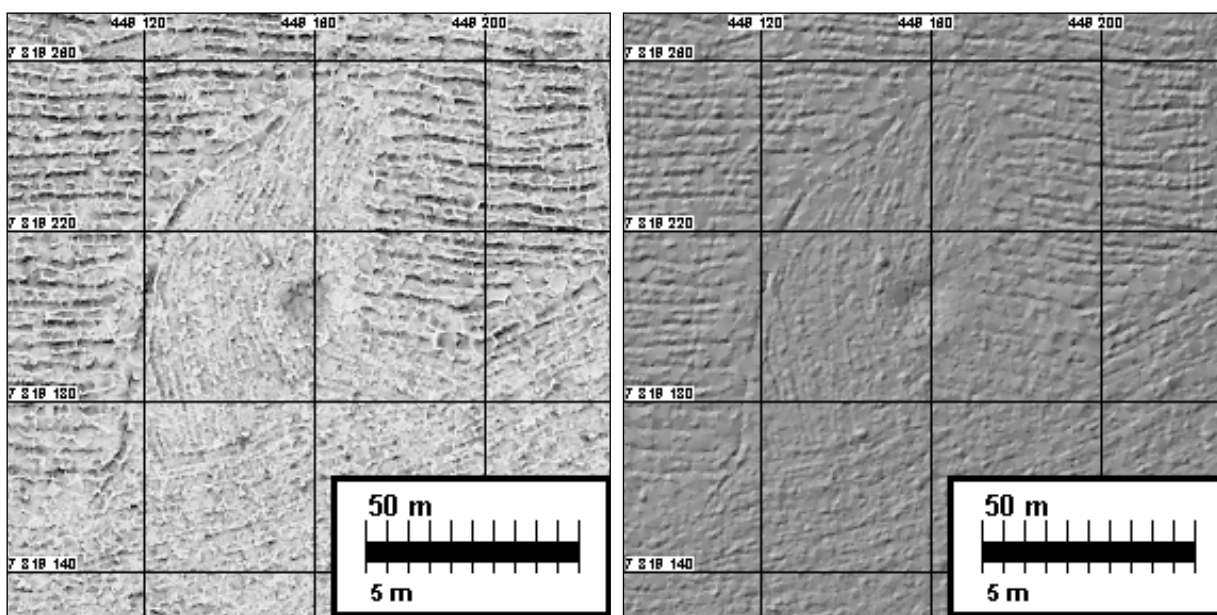
Ennen inventointia (ja myös inventoinnin aikana) tutkittiin Maanmittauslaitoksen 5p-laserkeilausaineistosta laadituista maastomalleista tehtyjä visualisointeja. Niistä etsittiin arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia maarakenteita ja muita ilmiöitä, sekä kivikautisille asuinpaikoille sopivia maastoja. Visualisoinneista havaittiin 41 kiinnostavaa ilmiötä, joista 38 oli kuoppamaisia ilmiöitä ja 3 kivikautisille asuinpaikoille sovelialta vaikuttavia maastonkohtia.

Esimerkkejä lidarvisualisoinneista Rahaselän koillispuolelta – kaksi eri menetelmin tehtyä samasta alueesta. Korkeuseroja on niissä hieman korostettu. Tällä alueella havaittiin hiekanottoa ja muinaisia ranta muodostumia, jonka perusteella aluetta tarkistettiin maastossa. Mitään havaintoja esihistoriasta ei kuitenkaan saatu

Esimerkkejä lidarvisualisoinneista Pahalehdon alueelta, jossa on muinaisia rantamuodostumia. Aluetta tarkastettiin maastossa. Tämän kaltaiset muinaiset rantavallit ovat lähes aina muodostuneet jään puske-
mina kivikoiseen tai soraiseen moreenimaastoon ja ne ovat maaperältään karkeaa ja tiivistä usein isompi-
kivistä soraa, josta hienojakoinen aines on pinnasta suureksi osaksi huuhtoutunut pois. Veden laskiessa
rantamuodostuma on fossiloitunut uuden alkaessa muodostumaan sen alapuolelle.

Esimerkkejä lidarvisualisoinneista Hiiskuanojan Latva-aapan lounaispuolelta. Visualisoinnissa havaittiin
selkeästi ympäröivästä maastosta erottuva kuoppamainen ilmiö, joka tarkastettiin maastossa. Maastotar-
kastuksessa ilmiö osoittautui luontaiseksi painaumaksi – mahdollisesti suppa. Vastaavia ilmiötä havaittiin
tutkimusalueella useita.

Valmistelussa tutkittiin myös alueen maaperää GTK:n maa peräkartasta (1:100000) tutkittiin, onko
alueella hiekkamaita, joilta usein on helpoiten löydettävissä kivilautisia asuinpaikkoja, jos eivät
ole kovin kivikoisia. Hiekkamaita ja esiintyi pienialaisesti tuotantoalueen luoteis- ja länsiosasta.
Muuten hankealue on hiekkamoreenia ja suota.

Maastotyössä maastoa tarkasteltiin silmämääräisesti valmisteluvaiheessa arkeologian kannalta
kiinnostaviksi katsotuilla alueilla, sekä maastotyön aikana havaituilla ei "aivan mahdolltomalta"

vaikuttavissa maastoissa lyhyitä kävelyretkiä tehden pistokokeen omaisesti. Arkeologin näkökulmasta huonompiakin maastoja - tällä alueella kivikkoista moreenia- tarkasteltiin käveltäessä mm. lidar-aineistosta havaituille mahdollisesti mielenkiintoisille maastonkohdille. Kivikautisille asuinpaikoille soveliaiksi arvioituille hiekkapohjaisille ja vähäkivisemmille muinaisille rantatörmille kaivettiin pienialaisia koekuoppia. Huomiota kiinnitettiin myös avoimiin hiekkateiden pintoihin, tieleikkauksiin ja tuoreisiin metsälaikutuksiin, joissa havainnointimahdollisuudet olivat erittäin hyvät. Suurin osa 5p-lidaraineistosta havaituista arkeologisesti kiinnostavan oloisista ilmiöistä tarkastettiin maastossa. Muutamia lidarhavaintoja ei pystytty tarkastamaan maastossa, koska ne olivat todella vaikeakulkuisten maastojen (tiheiden pusikoiden, upottavien soiden tai leveiden ja syvien ojitusten) takana. Muista lidarhavainnoista saatujen kokemusten mukaan nämä tarkastamattomat kuopat ovat mitä ilmeisimmin luontaisia tai moderneja kaivantoja, eivätkä ne ole ainakaan hiilimiljuja tai tervahautoja.

Suurin osa kuoppamaisista lidarhavainnoista osoittautui maastossa tarkastettaessa nykyajan maanotoksi ja kaivannoiksi. Muutamit lidarhavainnoista osoittautuivat luontaisiksi pinnanmuodoiksi tai tuulenkaadoiksi.

Tässä inventoinnissa tutkimusalueelta ei löytynyt kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita, eikä niitä siis tunnettu tutkitulta alueelta ennestäänkään.

Lopputulos on, että tuulivoimapuistoalueella ja vaihtoehtoisilla sähkönsiirtolinjoilla ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita.

17.11.2025

Jesse Keskinen ja Ville Hemminki

Lähteet

Maanmittauslaitoksen 5p laserkeilausaineisto (laz), tuotantoalue Simojoki, skannattu kesällä 2021.

Peruskartta. 1993. Lehdet 3522 08. 3522 11. Maanmittauslaitos.

Schulz, H-P Itäpalo, J. 2021. Simo, Lyypäkin tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirron arkeologien inventointi 4–6.6 2021. Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu.

Kartta Isotainijoen asutusalueen kaikista tiluksista Simon kunnan Jokikylässä Oulun Lääniä. Liikanen, M. 1931. Karttapohja jäljennetty K. J. Barlundin v. 1895 toimittaman mittauksen perusteella laadituista kartoista. Maanmittauslaitos, toimitus no. 18691

Kuvia

Vasemmalla: Maastoa tuotantoalueen koillisosasta, Koljosenaapan eteläpuolelta. Alueen maasto on pääasiassa alavaa ja rehevää suometsää, maaperä turvetta. *Oikealla:* Maastoa tuotantoalueen länsiosasta Rahaselän eteläpuolelta. Alueen maasto oli alavaa ja suhteellisen avointa turvepohjaista suometsää, joka aukeaa itää kohti avoimemmaksi Haarasuon suoalueeksi.

Vasemmalla: Maastoa Haarasuon koillispuolelta, Marskinkumpu-nimisen kohouman laelta. Alueen maaperä oli karkeaa moreenia ja alue kasvoi harvaa sekametsää. *Oikealla:* Maastoa Pahalehto-nimisen kohouman itärinteestä. Alueen maaperä on moreenia ja alue kasvaa harvaa sekametsää.

Vasemmalla: Maastoa Pahaoja-nimisen joen etelärannan läheisyydestä, Ruonalaiskummun pohjoispuolelta. Alueen maasto on kosteaa suometsää, joka laskee pohjoiseen kohti Pahaojaa ja muuttuu upottavaksi suoksi. *Oikealla:* Maastoa Hiiskuanojan Latva-Aapan turvetuotantoalueen lounaispuolella. Paikalla tarkastettiin rinnevarjosteesta havaittu kuoppamainen ilmiö, joka osoittautui allikoksi, maasto paikalla oli hyvin kosteaa suometsää.

Vasemmalla: Maastoa suunniteltujen sähkönsiirtolinjavaihtoehtojen itäpäästä Rahaseljänaapan pohjoispuolelta. Alueen maaperä on moreenia, paikoitellen pisteittäin myös hiekkaa. *Oikealla:* Maastoa Tainijoen länsirannalta, paikasta, josta pohjoisin sähkönsiirtolinjavaihtoehto ylittää Tainijoen. Maasto oli paikalla hyvin kosteaa ja tiheäkasvuista.

Vasemmalla: Maastoa suunniteltujen sähkönsiirtolinjavaihtoehtojen länsiosasta Tainijoen länsipuolelta. Kuva otettu etelään Latva-aavantieltä. Linjavaihtoehto kulkee alueella jo rakennetun sähkönsiirtolinjan kanssa rinnakkain. Alue on kosteaa matalaa pusikkoa kasvavaa vanhaa hakkuuta. *Oikealla:* Maastoa sähkönsiirtolinjojen läntisimmästä päästä, Joutsenlamminaapan eteläpuolelta. Alue on erittäin tiiviisti ojitettua tasaista suota. Runsas ojitus liittyyne lähistöllä sijaitsevaan turvetuotantoalueeseen.